

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Iveta Ludmová

Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho edukační potenciál

Olomouc 2019

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho
edukační potenciál napsala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 17. dubna 2019

.....

Poděkování

Předně děkuji panu Mgr. Pavlovi Krákorovi, Ph.D., vedoucímu této bakalářské práce za kvalitní vedení při psaní práce, moc si vážím jeho nasazení, které vnímám jako profesionální a přínosné. Dále děkuji panu Mgr. Michalovi Soukupovi, řediteli Moderního muzea Olomouc za umožnění realizace výzkumných metod přímo v Arcidiecézním muzeu, z nichž některé byly použity v této práci. Konečně chci poděkovat i paní Mgr. Haně Lamatové, lektorce Arcidiecézního muzea, která mi pomohla podrobněji se seznámit s edukačními programy muzea.

Obsah

ÚVOD.....	5
1. Vymezení základních pojmů	7
1.1. Muzeum	7
1.1.1. Historie muzea a jeho poslání	9
1.2. Muzeologie	9
1.3. Muzejní pedagogika.....	10
1.3.1. Muzejní pedagog a kategorie muzejně-pedagogických pracovníků	11
1.3.2. Muzejní edukace	13
1.3.3. Sbírka jako edukační prostředek	14
1.4. Návštěvník muzea	16
2. Arcidiecézní muzeum Olomouc	17
2.1. Olomoucký hrad	17
2.2. Historie Arcidiecézního muzea.....	19
3. Edukace v Arcidiecézním muzeu Olomouc	22
3.1. Edukační oddělení Arcidiecézního muzea Olomouc, muzejně-pedagogické profese a jejich činnost.....	23
3.2. Edukační programy v Arcidiecézním muzeu Olomouc.....	24
3.3. Edukační pomůcky využívané v Arcidiecézním muzeu Olomouc.....	32
3.4. Aktivní a kontextuální zóny v Arcidiecézním muzeu Olomouc.....	34
3.5. Stálá expozice Arcidiecézního muzea Olomouc a jeho edukační potenciál.....	35
3.6. Arcidiecézní muzeum Olomouc a trendy v muzejní edukaci	36
3.6.1 Využití technologií v Arcidiecézním muzeu Olomouc.....	37
4. Výzkumné šetření	38
ZÁVĚR.....	40
SEZNAM TABULEK	41
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
PŘÍLOHY	45

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřená na Arcidiecézní muzeum a jeho edukační potenciál. Důvod pro volbu tohoto tématu byl můj dlouhodobý zájem o muzejní problematiku, jelikož si myslím, že muzeologie je věda s perspektivou. Coby předmět výzkumu mé bakalářské práce jsem si zvolila konkrétní muzeum, tj. Arcidiecézní muzeum v Olomouci, byť jsem přesvědčena, že moji práci bude možné aplikovat obecně i k rozvoji edukace v jiných muzeích. Konkrétně chci v práci uvádět souvislosti s pedagogikou, proto se zejména zaměřím na edukační potenciál muzejí, edukační pracovníky, edukační programy a edukační pomůcky.

Aktuální stav problematiky je dle mého názoru vcelku dobrý, ale v práci chci zjistit, zda se koncoví uživatelé, tj. návštěvníci muzea vůbec o edukačních možnostech muzea dozví. K tomuto cíli si musím nejprve potvrdit svůj předem předpokládaný (a mými zkušenostmi potvrzený) dobrý stav nabídky edukačních možností v muzeích, konkrétně tedy v Arcidiecézním muzeu v Olomouci, teprve následně se chci hlouběji nabídkou edukace v muzeu zabývat. V bakalářské práci tedy budu podrobně zkoumat edukační programy, edukační pomůcky, přítomnost edukačních pracovníků v muzeu a rovněž expozici muzea a její edukační potenciál. Následně chci formou dotazníku přímo na místě v muzeu zjistit, zda takto vytvořené edukační prostředí je návštěvníky k jejich edukaci užíváno, případně jakou měrou. Zohledním i věkové kategorie návštěvníků a jejich zájem o problematiku, rovněž jedním z dílčích cílů mé bakalářské práce bude zjištění zkušeností návštěvníků s touto formou edukace (návštěvy v muzeu) a jejich návrhů na zařazení problematiky v rámci vzdělávacích programů ve školách.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda návštěvníci Arcidiecézního muzea mají vytvořeny podmínky pro jejich edukaci. Dalším hlavním cílem mé práce je zjistit, v jaké míře tyto podmínky k jejich edukaci využívají. Třetím cílem bude (z těchto dvou hlavních cílů) zjistit, jak je tedy edukační potenciál Arcidiecézního muzea naplněn.

S ohledem na téma mé bakalářské práce pokládám za nezbytné se alespoň stručně zabývat samotným pojmem muzeum, vznikem muzea z pohledu delší historie a zlehka shrnout historický vývoj muzeologie od starověkého Řecka až po současnost. Tomu odpovídá i charakteristika struktury práce, která bude sumarizační v počátku doplněná o výzkum v závěru; výzkumný charakter není hlavní, ale pouze doplňkový. Struktura práce tedy bude začínat teoretickými východisky práce (zejm. výše zmíněný vývoj muzejnictví), dalším

teoretickým východiskem (konkrétně pro Arcidiecézní muzeum) bude poloha muzea a jeho výstavby či přestavby až do dnešní podoby. Praktickou část bakalářské práce chci zaměřit zkoumání tzv. přímo v terénu, kdy se budu snažit úzce spolupracovat s některými představiteli Arcidiecézního muzea a snad využiji jejich informace. Dále budu pracovat přímo s návštěvníky muzea a výsledky takového výzkumu myslím také pomohou ke splnění výše uvedených cílů práce.

V bakalářské práci využiji metody empirického výzkumu, zejména formou dotazníku, ale rovněž další techniky spojené s mou přímou účastí v Arcidiecézním muzeu, tj. rozhovory a pozorování.

V první části bakalářské práce objasním základní pojmy týkající se muzea a edukace v muzeu. Jak jsem již výše zmínila, uvedu též něco k historii muzea a jeho vývoji, dále k muzeologii jako vědnímu oboru, a podrobněji k muzejní pedagogice. Závěr první části práce zaměřím na návštěvníka muzea coby důležitý článek edukace v muzeu.

Druhou část bakalářské práce věnuji Olomouckému hradu, tedy místu na Václavském náměstí v Olomouci, ve kterém nalzeme Arcidiecézní muzeum. Dále se budu v druhé části práce zabývat historií Arcidiecézního muzea, jeho vznikem a jedinečností tohoto muzea, když ke vzniku muzea zmíním i důležitou návštěvu Olomouce papežem Janem Pavlem II. v roce 1995, který k založení muzea významně přispěl.

Ve třetí (hlavní) části mé bakalářské práce se již budu plně věnovat edukaci v Arcidiecézním muzeu, budu se zabývat všemi podstatnými hledisky pro edukaci v muzeu. Po mých zjištěních uvedu též k organizaci Arcidiecézního muzea a muzejně-pedagogickým profesím. V třetí části bakalářské práce uvedu podrobně k edukačním programům a edukačním pomůckám; v mém zkoumání budu vždy zohledňovat mé základní (v úvodu výše stanovené) cíle práce. Dále chci v třetí části bakalářské práce uvést k jednotlivým zónám v Arcidiecézním muzeu, ke stálé expozici a k využívání aktuálních edukačních trendů. V rámci třetí části se zaměřím na edukační aktivity v Arcidiecézním muzeu.

Poslední (čtvrtá) část mé bakalářské práce bude věnována dotazníkovému výzkumu a zjištěným výsledkům, praktická část spočívající ve výzkumném šetření bude navazovat na část teoretickou a bude tedy obsažena až v samotném závěru mé bakalářské práce.

1. Vymezení základních pojmů

Před zabýváním se jádrem bakalářské práce je třeba vymežit některé pojmy i z historického hlediska a pro pochopení významu edukačního potenciálu konkrétního (Arcidiecézního) muzea stručně shrnout vývoj historický až po současnost. Rovněž pokládám za vhodné v bakalářské práci na úvod uvést některé nosné myšlenky odborníků v dané problematice, zejména vysokoškolských pedagogů či nejrůznějších představitelů muzeologie z praxe. Takovým shrnutím v této úvodní části bakalářské práce dojdou i k poslání muzea a pokusím se definovat muzeologii jako vědní disciplínu.

Teprve následně v této úvodní části bakalářské práce dojdou až k samotné muzejní pedagogice. Muzejní pedagogiku považuji s ohledem na zaměření bakalářské práce (edukační potenciál Arcidiecézního muzea) i pro další navazující části bakalářské práce za stěžejní, stejně jako vymezení kategorie muzejně-pedagogických pracovníků, muzejního pedagoga a muzejní edukace. Závěr této úvodní části práce bude zaměřen na návštěvníka muzea, když poukáži na tento podstatný (a někdy opomíjený) článek muzejní pedagogiky, bez kterého by muzeum postrádalo jakýkoli smysl; k návštěvníkovi je vždy třeba přistupovat obzvlášť obezřetně.

1.1. Muzeum

Pro objasnění pojmu muzeum nalezneme velké množství definic, které se od sebe příliš neliší. Představitelka vysokoškolské pedagogiky Petra Šobáňová používá ve svých publikacích definici Mezinárodní rady muzeí ICOM, která definuje muzeum jako „stálou nevýdělečnou instituci ve službách společnosti a jejího rozvoje. Muzejní instituce je otevřená veřejnosti, získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělávání, výchovy a potěšení.“¹ Legislativa České republiky, konkrétně zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů nám pak objasňuje, co jsou to hmotné doklady člověka a jak se s nimi smí nakládat. Podle zákona o ochraně sbírek muzejní povahy je sbírkou muzejní povahy: „sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy; tvoří ji soubor sbírkových předmětů

---

¹ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Edukační potenciál muzea. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, s. 18.

shromážděných lidskou činností (dále jen "sbírka"). Má se za to, že sbírka je věcí hromadnou.²

Sbírky můžeme podle slovenských muzeologů Edity Stránské a Zbyňka Stránského rozdělit na „naturfakty, mentefakty, artefakty“.³ První skupinou jsou naturfakty. Název je odvozený od anglického slova „nature“ tedy v překladu příroda. Naturfakty jsou sbírky související s výtvyry přírody. Mentefaktem jsou předměty uchovávající informace. Jedná se o „knihy, listiny, písemnosti“.⁴ Poslední skupinou sbírek jsou artefakty. Artefakt je zjednodušeně řečeno nějaký lidský výtvor. Do sbírky artefaktů patří tedy vše, co vytvořil člověk. Jednotlivé kategorie sbírek se mohou prolínat.⁵

Podle dalšího významného vysokoškolského pedagoga Vladimíra Jůvy je hlavním posláním muzea „sbírání, udržování a vystavování sbírek.“⁶ Vladimír Jůva dále (dle mého názoru naprosto prozíravě) v jeho odborných člancích upozorňuje na to, že v současnosti se začíná v muzeích klást důraz na rozvoj edukační funkce. Současná muzea vzdělávají prostorem, sbírkami a snaží se propojit aktuální trendy vzdělávání.⁷ Tento názor akademika Jůvy je pro muzea pozitivní s tím, že jim přiznává značnou perspektivu do budoucna.

Mluvíme-li v souvislosti s muzeem o souboru komplexních dějů jako je prezentování, zpřístupňování a chránění určitých prvků před zánikem či poškozením, pak máme na mysli tzv. muzealizaci.⁸ Podle významného slovenského muzeologa Zbyňka Stránského by měl být pojem muzealizace zahrnut do tzv. kulturní paměti, z které se posléze může stát kulturní dědictví. Propojení „paměťově-kulturní hodnoty“ se skutečností je podle Zbyňka Stránského hlavním účelem sbírky.⁹

---

² Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

³ STRÁNSKÁ, Edita a STRÁNSKÝ, Zbyněk. Základy štúdia muzeológie. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, 2000, s. 62.

⁴ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní expozice jako edukační médium. 1. díl, Přístupy k tvorbě expozic a jejich inovace. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 30.

⁵ Tamtéž, s. 30.

⁶ JŮVA, Vladimír. Virtuální muzeum a nové možnosti vzdělávání. Pedagogická orientace [online]. 2008, roč. 18, č. 4, s. 2–18. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1152>

⁷ Tamtéž.

⁸ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní edukace. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, s. 12.

⁹ STRÁNSKÝ, Zbyněk. Úvod do studia muzeologie. 2. aktualiz. a podstatně rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 32.

1.1.1. Historie muzea a jeho poslání

Počátky muzeí sahají až do starověkého Řecka. Zde nalezneme vznik takzvaných museionů. Původní význam slova museion znamenal určité místo pro uctívání múz. Sochy múz měly zprvu pouze kulturní ráz. S rozvojem vědy a vlivem řeckého filosofa Aristotela ze Stageiry postupně sochy múz dostávaly charakter vědecký. Místa označovaná musein sloužila pro filosofování, vědecký výzkum, ale také pro vzdělávání, tedy pro pedagogiku. Ze slova museion se vytvořil současný název muzea.¹⁰ Vrcholné období řecké filosofie tedy přispělo i k dnešnímu vnímání významu muzea.

Historické muzeum si dávalo za svůj hlavní cíl uchovávání sbírek a péči o ně. Edukační charakter se vyvíjel velmi pomalu. Muzea byla z počátku přístupná spíše badatelům a sloužila tedy toliko pro vědecké účely. Počátky muzea otevřené společnosti, tj. muzea pro širokou veřejnost byly reálně až v 18. a 19. století.¹¹ „Veřejná muzea vznikla ze sociální potřeby propojit lidské učení a kulturu a reprezentovat národ nebo region.“¹² V počátcích vzniku muzeí lidé pomíjeli vzdělávací či výchovnou funkci muzea, je však nepopíratelné, že již od počátku vzniku i tyto dvě významné funkce muzeum naplňovalo.

Po zpřístupnění muzeí pro širokou veřejnost začala muzea plnit tedy také funkci socializační, kterou plní i do současnosti. Moderní muzeum již není pouze za účelem schraňování sbídek, ale má rovněž za cíl plnit funkce socializační. Do muzea lidé chodí nejenom za poznáním, ale muzeum je také místem pro setkávání lidí. Další funkcí moderního muzea je funkce edukační, když právě edukační potenciál muzea je nosným tématem této bakalářské práce.

1.2. Muzeologie

Muzeolog a vysokoškolský pedagog Stránský definuje muzeologii za pomoci citace francouzského muzeologa Georga-Henri Rivièra: „Muzeologie je věda, jež má za účel

---

¹⁰ MUZEUM: Muzejní a vlastivědná práce [online]. 2009, roč. 47, č. 2, s. 4. [cit. 10-02-2010]. Dostupné z: http://www.emuseum.cz/admin/files/muzeum_2_2009_finale.pdf

¹¹ DOLÁK, Jan, ed. Muzeologie na začátku 3. tisíciletí = Museology at the Beginning of the 3rd Millennium: sborník z mezinárodního semináře Teorie a praxe 2008. 1. vyd. V Brně: Technické muzeum, 2009, s. 160.

¹² JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 17.

studovat poslání a uspořádání muzeí. Muzeologie je souhrn technik ve vztahu s muzeologií.¹³ Dále také (citací japonského muzeologa Soichira Tsuruta) definuje muzeologii jako: „vysoce rozvinutou aplikovanou vědu, která studuje cíle muzeí a metody jejich realizace a její výsledky jsou zaměřeny na rozvoj muzeí a mají přispívat ke štěstí lidstva a světovému míru.“¹⁴ Ve sborníku k muzealizaci soudobé společnosti je akcentována jedinečnost vědy muzeologie, jejímž primárním úkolem je předání kulturní hodnoty.¹⁵ Zejména zmínka přínosu muzeí pro štěstí lidstva a světový mír mi přijde naprosto věčná, když společný zájem lidstva o muzeologii přináší nejen funkci socializační zmíněnou výše, ale z pohledu plynutí času přispívá i k odhlédnutí od aktuálních problémů společnosti a tedy k pozornosti věnované lidstvu jako celku.

1.3. Muzejní pedagogika

Muzejní pedagogika je vědní disciplína, která v sobě zahrnuje teoretickou a praktickou edukaci probíhající v muzeu. Jako vědní disciplína se muzejní pedagogika začala rozvíjet až v několika posledních desítkách let. Myšlenky muzejní pedagogiky se však začaly objevovat ve světě již dříve, a to již od 16. století. Mezi prvními propagátory představy muzea jako významné vzdělávací instituce byl Samuel Quiccheberg, belgický autor a zakladatel muzejní výuky v Německu. U nás se myšlenkami o muzejní pedagogice coby vědní disciplíně jako první začal zabývat jeden z největších českých myslitelů pan Jan Amos Komenský.¹⁶ Ve spise O nápravě věcí lidských hovoří o muzeu jako o „zahradě utěšené podívané“, jejímž hlavním účelem je zlepšování vzdělávání.¹⁷

O něco později, a to v 70. letech minulého století se pak o muzejní edukaci začal zajímat český pedagog a muzeolog Josef Beneš. Jeho cílem bylo vytvořit atraktivnější

---

¹³ STRÁNSKÝ, Zbyněk. Archeologie a muzeologie. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, s. 95.

¹⁴ Tamtéž, s. 95.

¹⁵ Muzealizace v soudobé společnosti a poslání muzeologie: sborník ze symposia s mezinárodní účastí pořádaného při příležitosti životního jubilea tvůrce brněnské muzeologické školy Zbyňka Z. Stránského: sborník příspěvků ze symposia - Technické muzeum v Brně, 8.-10. listopadu 2006 Vyd. 1. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2008, s. 9.

¹⁶ MUZEUM: Muzejní a vlastivědná práce [online]. 2009, roč. 47, č. 2, s. 4. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: http://www.emuseum.cz/admin/files/muzeum_2_2009_finale.pdf

¹⁷ KOMENSKÝ, Jan Amos et al. Vybrané spisy Jana Amose Komenského. Sv. 4, výbor z Obecné porady o nápravě věcí lidských a z Věcného pansofického slovníku. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, s. 249.

vzdělávání v muzeu pro děti a mládež a také zdůraznit výchovný potenciál muzea, který se v té době podceňoval; na tuto oblast zaměřil své vědecké zkoumání. Cílem muzeologa Beneše bylo rozvíjet v muzeích aktivity zaměřující se na mládež a děti. V této době nebyl však o pedagogické programy v muzeích velký zájem. Politická ideologie doby byla všudypřítomná, byla tedy přítomna i v muzeích, což občany často odrazovalo od návštěvy těchto institucí. Muzejní pedagogika se tedy u nás začíná rozvíjet až po pádu komunistického režimu.¹⁸

Dnešní muzejní pedagogika sleduje aktuální potřeby společnosti a to obzvláště v oblasti vzdělávání. Jedná se o „interdisciplinární obor“.¹⁹ Je to věda, která se zabývá především pedagogikou a muzeologií, ale zároveň i psychologii, sociologií, kulturou, technikou a mnohými dalšími vědními obory.²⁰

1.3.1. Muzejní pedagog a kategorie muzejně-pedagogických pracovníků

Podle národní soustavy povolání spravované Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky je muzejní pedagog osoba, která „zpřístupňuje obsahy a témata kulturního a přírodního dědictví návštěvníkům muzea (např. výstav a expozic). Vhodnou formou vzdělává návštěvníky různých cílových skupin prostřednictvím předávání informací o předmětech kulturní hodnoty, přírodninách, minulých a současných jevech.“²¹ Mezi pracovní činnosti muzejního pedagoga podle Národní soustavy povolání patří: sledování aktuálních trendů ve vzdělávání, tvorba a plánování programů a akcí v muzeu a jejich koordinace, vzdělávání návštěvníků a ostatních pracovníků v muzeu, tvorba propagačních materiálů a další činnosti spojené s edukací v muzeu.²²

---

¹⁸ MUZEUM: Muzejní a vlastivědná práce [online]. 2009, roč. 47, č. 2, s. 9-11. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: http://www.emuseum.cz/admin/files/museum_2_2009_finale.pdf

¹⁹ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 81.

²⁰ Tamtéž, s. 81-82.

²¹ Muzejní edukátor | NSP.CZ. Národní soustava povolání [online]. 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 01-04-2019]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/muzejni-edukator>

²² Muzejní edukátor | NSP.CZ. Národní soustava povolání [online]. 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 01-04-2019]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/muzejni-edukator>

„V českém prostředí termín muzejní pedagog označuje praktickou a teoretickou rovinu edukační práce v muzeu. Nelze však hovořit o jedné profesi ani ustálené terminologii, jak už napovídá široká škála současných i v minulosti užívaných označení pro muzejně pedagogické profese v teorii i praxi (např. pedagog volného času, muzejní edukátor, edukační pracovník muzea, lektor, průvodce, animátor, kurátor pro edukační činnost, kulturně-výchovný pracovník, osvětový pracovník, průvodce atd.)“²³ Vždyť sama Národní soustava povolání nazývá profesi muzejního pedagoga dvěma názvy, a to jako muzejního edukátora a zmiňovaného muzejního pedagoga.

Do kategorie muzejně pedagogických pracovníků můžeme zařadit profese:²⁴

Dozorce

Již z názvu můžeme usoudit, že se jedná o osobu, která dohlíží na návštěvníky, pomáhá jim při orientaci v muzeu a dává pozor na vystavované sbírky. Zřídka může předávat návštěvníkům informace o vystavovaných exponátech. Mezi znalosti dozorce by měla patřit především orientace v daném muzeu, znalost únikových cest či základy první pomoci.²⁵

Průvodce

Úkolem průvodce je vést skupinu návštěvníků muzeem po jasně vymezené trase a předávat jim odborné údaje o expozici. U průvodce je důležitá znalost minimálně dvou cizích jazyků, výborné komunikační a organizační schopnosti.²⁶

Lektor

Lektor také vede skupinu návštěvníků tentokrát však po trase, kterou si sám zvolí. K dané trase muzeem a k charakteru skupiny přizpůsobuje svůj slovní výklad. Lektor se především specializuje na jeden obor, v němž se snaží zdokonalovat. Mezi jeho schopnosti

---

²³ DOLÁK, Jan, ed. Muzeologie na začátku 3. tisíciletí = Museology at the Beginning of the 3rd Millennium: sborník z mezinárodního semináře Teorie a praxe 2008. 1. vyd. V Brně: Technické muzeum, 2009, s. 162.

²⁴ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 147.

²⁵ Tamtéž, s. 147.

²⁶ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 147.

by měly patřit dobré komunikativní schopnosti, orientace v oboru, okrajově i znalosti z pedagogiky.²⁷

Muzejní pedagog

Muzejního pedagoga charakterizují pedagogové Jagošová, Jůva, Mrázová jako nadřazenou profesi výše zmíněným profesím. Z tohoto pohledu „instruuje dozorce, vytváří trasy pro prohlídky s průvodcem, dává náměty možné trasy pro lektorské programy.“²⁸ Muzejní pedagog by měl mít největší odborné znalosti pedagogiky a muzeologie z uvedených muzejně pedagogických pracovníků.

1.3.2. Muzejní edukace

Vysokoškolský pedagog Josef Malach definuje základní znaky edukace a těmi jsou „permanentnost, komplexnost, univerzálnost, multifaktorová podmíněnost výsledků.“²⁹ Edukace by měla probíhat permanentně, tedy celoživotně. Měla by vybavit člověka takovými schopnostmi a dovednostmi, aby si dokázal poradit ve všech oblastech života. Univerzálnost edukace je charakterizována jako edukace pro všechny bez rozdílu. O něco složitější je poslední znak edukace a to „multifaktorová podmíněnost výsledků výchovy“. Josef Malach ji vysvětluje tak, že edukace je velmi složitý proces, který se u každého jedince vyvíjí jinak. Je to způsobeno rozdílným prostředím a také diferentním genetickým vybavením jedince.³⁰

Tyto obecné znaky edukace naplňuje i muzejní edukace. Muzeum vede k permanentnímu vzdělávání. Většina muzeí je koncipována tak, aby zaujala návštěvníky od dětských let až po seniory. Svou činností vede k celoživotnímu učení. Muzejní edukace v sobě zahrnuje více vzdělávacích oblastí. Muzeum předává odborné znalosti, má také výchovný charakter a vede jedince k základním hodnotám lidského života. Znak

---

²⁷ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 147.

²⁸ Tamtéž, s. 147.

²⁹ MALACH, Josef. Pedagogika jako obecná teorie edukace. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2007, s. 51.

³⁰ MALACH, Josef. Pedagogika jako obecná teorie edukace. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2007, s. 51-52.

univerzálności jsem již zmínila výše a to z pohledu věku, ale muzeum je otevřené pro všechny bez rozdílů.

Mluvíme-li o edukaci, je důležité také zmínit, že se jedná o proces, ve kterém je obsaženo učení. Edukace v muzeu je činnost, při které je propojen učící se subjekt (návštěvník) a subjekt vyučující (muzejně pedagogický pracovník).³¹

Edukace obecně je spojená především s učením se ve školách a vzdělávacích institucích. Edukace může probíhat přímo ale i nepřímo a to působením podnětů. Právě v muzeu převládá spíše „...funkcionální (nepřímé) edukační působení, např. estetickým prostředím muzejní architektury...“³² Vyučujícími subjekty v muzeu jsou samozřejmě primárně muzejně pedagogičtí pracovníci, ale také zmíněné nepřímé edukační subjekty jako jsou exponáty, výstavy, prostředí, ve kterém jsou sbírky vystavovány, a edukační pomůcky. Návštěvník splňuje funkci učícího se subjektu. Důležité je propojení vyučujícího subjektu ať už přímého či nepřímého s učícím se subjektem.

1.3.3. Sbírka jako edukační prostředek

Některé sbírky mají samy o sobě větší edukační potenciál a jiné menší. Je to dáno tématem sbírek či obsahem expozice, kdy některé expozice jsou pro návštěvníka atraktivnější a blízké.³³

Docentka Šobáňová nalézá několik prostředků, které mohou zvýšit edukační potenciál sbírek.

- 1) Prvním z prostředků je tzv. „didaktický exponát“, který může být doplňkem vystavovaného exponátu nebo může sloužit i samostatně. Hlavním účelem „didaktických exponátů“ je zjednodušení pochopení prezentovaných sbírek.
- 2) Dalším principem je přístup a strategie, jakou při vystavování zvolíme. Sbírkou, které mají podpořit vzdělávání návštěvníků, by měly obsahovat pomocné prostředky a vysvětlivky. Vhodně zvolené pomocné prostředky

---

³¹ PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě. Praha: Portál, 1997, s. 50.

³² JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 73-74.

³³ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní expozice jako edukační médium. 1. díl, Přístupy k tvorbě expozic a jejich inovace. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 66.

zaručí komplexnější uchopení expozice a vzbudí u návštěvníka přirozenou zvědavost.

- 3) Jako jednu z nejdůležitějších zásad vidí vysokoškolský pedagog Petra Šobánková zásadu přiměřenosti. Tuto zásadu vysvětluje tak, že by návštěvník muzea neměl být přehlacen nedůležitými novými informacemi. Míra podmětů je zkoumána v mnoha zahraničních muzeích. Muzejní pedagogové či pracovníci edukačních programů v muzeích musí v souvislosti se zásadou přiměřenosti rozlišovat návštěvníky minimálně na dospělé a děti. Oběma skupinám by se měla přizpůsobit prohlídka muzea tím způsobem, aby byla k jejich věku a schopnostem přiměřená. Bez ohledu na věk by informace měly být návštěvníkovi podávány od známých faktů po neznámé, od jednoduchých po složitější.
- 4) Méně dodržovanou zásadou v muzeích je zásada komplexního rozvoje. Muzea ve většině případů působí pouze na intelektuální stránku člověka. Důležité je propojení intelektuálního působení s emocionálním a duchovním vlivem a zapojení kognitivní stránky návštěvníka. Expozice můžou působit na city návštěvníků a emoce jsou důležitou součástí vzdělávání.
- 5) Neméně důležitou zásadou je propojení získané teorie z muzejní expozice s praktickým životem. Bez propojení muzea s praxí může pro některé návštěvníky ztrácet muzeum smysl.³⁴

„Má-li se muzejní expozice stát skutečně úspěšným edukačním médiem, měla by nejen vycházet vstříc očekávání účastníků, ale také zohlednit současné poznatky – ať již se týkají poznatků o psychologii návštěvníků, o zákonitostech kognitivních procesů, nebo právě o pedagogických zásadách, jejichž uplatnění podmiňuje úspěšnost všech edukačních médií bez výjimky.³⁵“

---

³⁴ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní expozice jako edukační médium. 1. díl, Přístupy k tvorbě expozic a jejich inovace. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 66.

³⁵ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní expozice jako edukační médium. 1. díl, Přístupy k tvorbě expozic a jejich inovace. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 66.

1.4. Návštěvník muzea

Návštěvník muzea je z pohledu edukace v muzeu důležitým článkem, bez něhož by muzea ztrácela smysl.

Návštěvníky muzea můžeme podle Lucie Jagošové, Vladimíra Jůvy a Lenky Mrázové rozdělit na aktivní a pasivní.³⁶ Edukační oddělení zaměřuje svou pozornost nejen na aktivní návštěvníky, kteří mají zájem o přímou edukaci s pracovníkem edukačního oddělení, ale i na tzv. návštěvníky „pasivní“. Edukovat „pasivní“ návštěvníky se Arcidiecézní muzeum snaží pomocí edukačních pomůcek, které jsou rozmístěny v rámci celého muzea. „Metody a prostředky muzejní edukace orientované na pasivní příjemce podporují jejich schopnost vnímání, prohlížení, rozpoznávání a myšlení a tím rozvíjejí jejich procesy učení.“³⁷

---

³⁶ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 74.

³⁷ Tamtéž, s. 74.

2. Arcidiecézní muzeum Olomouc

Druhá část bakalářské práce je zaměřena na vznik Arcidiecézního muzea, na jeho historicky (i aktuálně) významnou polohu a rovněž stavební vývoj jeho budov. V druhé části práce je okrajově zmíněn i historický význam města Olomouce. V průběhu druhé části se lze tedy seznámit s historickými souvislostmi a etapami výstavby či přestavby budov Arcidiecézního muzea a to v souvislosti s jednotlivými uměleckými slohy až do současné podoby.

2.1. Olomoucký hrad

Arcidiecézní muzeum nalezneme v prostorách bývalého Olomouckého hradu, na Václavském návrší. Již odedávna se jednalo o strategické místo v Olomouci. Doklady o jeho osídlení sahají až do pravěku. Trvalé osídlení je doložené z rané doby kamenné. Motivů, proč lidé přebývali zrovna na tomto místě, bylo hned několik. Jedním z nich byla jistota nezáplavového území, jelikož Václavské návrší je druhé nejvýše položené místo v Olomouci. Zároveň tímto místem vedla významná obchodní stezka.³⁸ Neméně důležité jsou také skalnaté svahy nacházející se na severovýchodě Václavského návrší. Olomouc díky skalnatému opevnění na počátku 10. století odolala i ničivým nájezdům maďarů. Mohla tak plynule navazovat na své významné postavení v zemi, kterou měla již v době Velkomoravské říše. Kolem 12. století se na českém území začal formovat Přemyslovský stát a Olomoucký hrad se stal sídlem moravských údělných knížat z Přemyslova rodu.³⁹ Do této doby, představovalo Olomoucký hrad jen několik dřevěných budov. Ke změnám na Václavském návrší došlo v první polovině 12. století. Započala zde stavba kostela na počest sv. Václava, patrona českých zemí. Tato stavba se začala uskutečňovat na pokyn knížete Svatopluka a po jeho smrti byl nedokončený kostel předán biskupu Jindřichu Zdíkovi.⁴⁰ Stavba hradu byla zahájena po dostavbě baziliky sv. Václava a současně s přemístěním sídla biskupů z kostela sv. Petra do nově postavené a vysvěcené baziliky sv. Václava.⁴¹ Nejstarší částí

---

³⁸ ZPRÁVY PAMÁTKOVÉ PÉČE: Obnovy památek [online]. Praha 1: Národní památkový ústav, 2007, roč. 67, č. 2, str. 185. [cit. 18-02-2019]. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/download/1184584126/zpp0703185195.pdf>

³⁹ PERŮTKA, Marek, ed. a ELBELOVÁ, Gabriela. Arcidiecézní muzeum Olomouc: průvodce. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2006, s. 27.

⁴⁰ Tamtéž, s. 29.

⁴¹ NEŠPOR, Václav. Dějiny města Olomouce. Vyd. 2., Ve Votobii první. V Olomouci: Votobia, 1998, s. 15.

z komplexu budov je biskupský palác a kaple sv. Barbory. K těmto stavbám dal biskup Zdík postavit ještě kapitulní dům a křížovou chodbu.

Z uskutečněných zkoumání Vít Dohnal usuzuje, že kanovníci v době života Zdíka (12. století) žili společně v kapitulním domě. Tato situace se však ve 13. století změnila a z kapitulního domu se stalo obydlí pro vyšší vrstvu. Z biskupského paláce se nově stalo místo pro výchovu mladých kněží.⁴²

Roku 1256 zasáhl katedrálu sv. Václava velký požár. Nová přestavba katedrály byla zahájena za biskupa Bruna ze Schauenburku a byla dokončena až ke konci 14. století. Průběžně s přestavbou katedrály probíhaly změny i na vedlejších stavbách. Uprostřed zeměpanské části byla nově postavená rezidence, ve které byl ubytován a následně zavražděn král Václav III. Z větší části byl zbořen Zdíkův palác a byl nahrazen křížovou chodbou, která se dochovala do současnosti a je součástí prohlídky Arcidiecézního muzea.⁴³ „Strategický a správní význam hrad postupně ztrácel už dávno před pozdně gotickou přestavbou purkrabství.“⁴⁴ Po vytvoření mocenského centra moravského markrabství v Brně byla správní funkce Olomouckého hradu postupně ukončena. Hrad náležel pod církevní území.

K velké přestavbě kapitulního děkanství došlo po třicetileté válce. Rezidence byla poničena válkou a její oprava proběhla v několika fázích a trvala celé století. První etapu přestavby obstarával kapitulní děkan Klaudius Sorina, který se snažil obnovit to, co po zničení rezidence zbývalo. V druhé etapě došlo k opětovné přestavbě děkanství a k rozšíření o jedno křídlo, které v přízemí pojímalo kočárovnu. Tato přestavba byla pod záštitou děkanů Jana Františka z Poppenu a Jana Bedřicha Breinera.⁴⁵

Poslední etapa přestavby proběhla za kapitulního děkana Kapara Florentina z Gandorfu. Nově bylo dostavěno křídlo a vytvořeny kočárovny. Rozsáhlé změny nastaly v interiéru. Vnitřní prostory byly doplněny o malířskou výzdobu a dekorativní prvky. Nově měl hrad reprezentativnější vzhled nejen ve vnitřních místnostech, ale i z exteriéru. Tímto byla v polovině 18. století završena barokní přestavba rezidence.

---

⁴² JAKUBEC, Ondřej a BISTRICKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 17-20.

⁴³ JAKUBEC, Ondřej a ZATLOUKAL, Pavel. Arcidiecézní muzeum Olomouc. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009, s. 16-17.

⁴⁴ ZPRÁVY PAMÁTKOVÉ PÉČE: Obnovy památek [online]. Praha 1: Národní památkový ústav, 2007, roč. 67, č. 2, s. 190 [cit. 18-02-2018]. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/download/1184584126/zpp0703185195.pdf>

⁴⁵ Tamtéž.

Během 19. století proběhly na bývalém přemyslovském hradu a kapitulním děkanství již jen drobné přestavby a rozsáhlé archeologické bádání. Až při tomto zkoumání byl nalezen zaniklý hradní kostel sv. Máří Magdalény z 17.-18. století. Z kostela se dochovalo pouze menší zdivo. Ve straších spisech se můžeme dočíst, že se jednalo o kapli sv. Máří Magdalény. Tato skutečnost byla archeology vyvrácena po tom, co našli vedle hradního kostela dochovaný hřbitov v letech 1974-1975.⁴⁶ Ze zjištěných nalezených koster, archeologové určili, že hroby vznikly v druhé polovině 11. století, tedy v době, kdy na dómském návrší ještě nestál kostel sv. Václava. Jelikož se v této době mohlo pohřbívat pouze vedle kostelů, archeologové došli k závěru, že se nejednalo o kapli, nýbrž o kostel sv. Máří Magdalény.⁴⁷

2.2. Historie Arcidiecézního muzea

Myšlenka vybudovat v Olomouci muzeum, které by uchovávalo duchovní doklady původního křesťanského obyvatelstva, se objevila již před sto lety. Tento nápad se poprvé zrodil již v druhé polovině 19. století v hlavě ambiciózního kardinála Bedřicha z Fürstenbergu, a to při novogotické přestavbě katedrály sv. Václava a následných přestavbách vedlejších staveb. Hlavní myšlenkou bylo zpřístupnit nalezené pozůstatky románských staveb. Nedošlo však ani k počátečním krokům uskutečňování plánu a kardinála Bedřicha zasáhla smrt.⁴⁸

Další kroky směřující ke zpřístupnění areálu veřejnosti se činily až po roce 1962, kdy byl hrad prohlášen za národní kulturní památku.⁴⁹ Pavel Zatloukal, olomoucký historik umění a od roku 1990 ředitel Muzea umění Olomouc⁵⁰, vytvořil „Návrh na využití areálu

---

⁴⁶ JAKUBEC, Ondřej a BISTRICKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 18-19.

⁴⁷ DOHNAL, Vít. Tři nejstarší olomoucké kostely: Olomoucký hrad v raném středověku (III). 1. vyd. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 2006, s. 34-35.

⁴⁸ JAKUBEC, Ondřej a ZATLOUKAL, Pavel. Arcidiecézní muzeum Olomouc. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009, s. 19-20.

⁴⁹ JAKUBEC, Ondřej a BISTRICKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 239.

⁵⁰ Pavel Zatloukal. Muzeum umění Olomouc [online]. [cit. 11-02-2019]. Dostupné z: http://www.muoz.cz/dzko/2008/pavel_zatloukal.html

bývalého Přemyslovského hradu v Olomouci a řešení otázky Oblastní galerie výtvarného umění v Olomouci.⁵¹ Díky snaze Pavla Zatloukala se podařilo roku 1998 zpřístupnit bývalý Olomoucký hrad, pod názvem Přemyslovský palác a byla otevřena stálá expozice v kapli sv. Jana Křtitele.

Impulzů pro vznik Arcidiecézního muzea bylo nespočet. Zásadním byl však příjezd papeže Jana Pavla II. v roce 1995, který vícekrát nabádal k založení muzea s církevní tematikou. Na tento popud arcibiskup Jan Graubner učinil první kroky, které směřovaly k vyhlášení soutěže na provozovatele muzea. Ministerstvu kultury České republiky se nejvíce líbil návrh Muzea umění Olomouc. A od roku 1997 se Muzeum umění Olomouc stalo zřizovatelem Arcidiecézního muzea Olomouc. „V návrhu Muzea umění Olomouc bylo deklarováno několik cílů nového muzea: Zabezpečení, odborné zpracování a veřejné uplatnění části bohatých fondů výtvarného umění Olomoucké arcidiecéze, rehabilitace části národní kulturní památky Olomoucký přemyslovský hrad, ale rovněž příspěvek k vytváření nových forem vztahu státu s církvemi a konečně – v obecné rovině – pokus představit nezanedbatelnou součást evropského kulturního dědictví na pozadí základních pilířů evropského ducha.“⁵²

Od roku 1998, kdy byla podepsána smlouva o vzniku Arcidiecézního muzea Olomouc na mezinárodní tiskové konferenci v Olomouci, do roku 2006 probíhaly kroky k otevření Arcidiecézního muzea. Přestavby provedené v letech 1998 – 2006 jsou rozděleny do dvou fází. První projekt odstartoval roku 2000. Architektonickou soutěž vyhráli pražští architekti HŠH - Petr Hájek, Jan Šépka, Tomáš Hradečný. Jejich hlavním mottem při přestavbě bylo deset zásad, které dodržovali během celé přestavby, a byly také stanoveny již v počátečním návrhu:

- „1. Respektování autentičnosti jednotlivých historických celků a jejich detailů.
2. Minimalizace nových zásahů.
3. Princip vkládání nových prvků jasně odlišených od starých částí.
4. Omezení materiálů nových prvků na tři základní - beton, kov a sklo – jasné motto, které prochází celou expozicí včetně exteriéru.
5. Respektování a podpora hierarchie vstupů do areálu.

---

⁵¹ JAKUBEC, Ondřej a BISTRICKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 239.

⁵² Tamtéž, s. 240.

6. Nové využití místností vychází ze svého původního objemu.
7. Propojení kapitulního děkanství a románského biskupství navazuje na stávající urbanistické řešení a nezastiňuje okrouhlou věž ze severního pohledu.
8. Propojení je provedeno v podzemí na ploše parkánu a je využito nejenom jako cesta, ale jako cesta - expozice.
9. Vnitřní dvory a nádvoří jsou pojaty jako celek a sjednoceny použitými materiály (tráva, rula, beton)
10. Expozice jsou s výjimkou prvního patra románského biskupství bezbariérové.⁵³

Od roku 2000 probíhal současně s přestavbou také archeologický výzkum areálu. Došlo k proražení hradby a k propojení děkanství a Biskupského paláce. Druhý projekt přestavby trval od roku 2004 administrativně až do roku 2007. V této fázi se jednalo již o drobné přestavby.⁵⁴

Ke slavnostnímu otevření dlouho připravovaného muzea s jedinečnou církevní expozicí, reprezentující historický a duchovní vývoj moravy došlo 1. června 2006.

Dnes je objekt Arcidiecézního muzea komplexem historických budov s moderními prvky nejen v interiéru, ale i exteriéru, které však nenarušují historický nádech svatováclavského návrší.

---

⁵³ JAKUBEC, Ondřej a BISTRŮCKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 240.

⁵⁴ JAKUBEC, Ondřej a BISTRŮCKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010, s. 245.

3. Edukace v Arcidiecézním muzeu Olomouc

V Arcidiecézním muzeu nalezneme rysy neformálního, informálního, ale i formálního vzdělávání.

Neformální vzdělávání je definováno jako vzdělávání probíhající mimo ucelené školské vzdělávání. Je to vzdělávání, které je opakem formálního vzdělávání. „Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné.“⁵⁵ Z tohoto pohledu se jedná o návštěvníky, kteří přicházejí do muzea ze svého zájmu. Vzdělávání těchto návštěvníků probíhá především organizovaně s pedagogickým nebo edukačním pracovníkem muzea. V rámci organizovaných aktivit muzea jsou v Arcidiecézním muzeu nabízeny přednášky, animační programy pro děti, workshopy, muzejní noci a mnohé další akce.

Informální vzdělávání je součástí celoživotního vzdělávání a jedná se o cílené vzdělávání, které probíhá ve volném čase jedince. Jedinec jde do muzea nejen za účelem zábavy, ale hlavně se záměrem sebevzdělávání. Vysokoškolští pedagogové Jagošová, Jůva a Mrázková uvádějí, že informální vzdělávání v muzeích může probíhat buďto přímo nebo zprostředkovaně. Zprostředkovanou formou mají na mysli spolupráci muzea s masmedii. Může se jednat o tvorbu vzdělávacích dokumentů, článků na webových stránkách a dalších vzdělávacích aktivitách v rámci virtuálního světa.⁵⁶ Arcidiecézní muzeum se podílí především na přímé formě informálního vzdělávání. V rámci edukačních pomůcek a nabízených komentovaných prohlídek se snaží podpořit vzdělávání svých reálných návštěvníků.

Formální vzdělávání lze definovat tak, že se uskutečňuje především ve školách kvalifikovaným učitelem či lektorem. V rámci muzea probíhá formální vzdělávání spoluprací muzea a škol. Edukační oddělení Arcidiecézního muzea má svou činnost zaměřenou z velké části právě na formální vzdělávání. Spolupráce Arcidiecézního muzea probíhá od mateřských škol přes základní, střední až po vysoké školy. Formální vzdělávání v Arcidiecézním muzeu

---

⁵⁵ Neformální vzdělávání, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. 2013 [cit. 26-03-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>

⁵⁶ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 74-75.

se účastní nejen děti a mládež, ale také osoby všech věkových skupin v rámci kombinovaného či distančního studia.

Muzeum přispívá k procesu celoživotního vzdělávání. Vzdělávání v muzeu může probíhat permanentně a to již od útlého věku až po stáří.

3.1. Edukační oddělení Arcidiecézního muzea Olomouc, muzejně-pedagogické profese a jejich činnost

Jak jsem již zmínila výše, Jagošová, Jůva a Mrázová rozlišují několik muzejně-pedagogických profesí. V tomto odstavci se budu zabývat muzejně-pedagogickými profesemi, které nalezneme v Arcidiecézním muzeu a dále činnostmi těchto profesí.

V Arcidiecézním muzeu nalezneme pouze dvě profese z výše uvedeného seznamu. První z profesí je dozorce. Činnost dozorců Arcidiecézního muzea koresponduje s činností vymezenou autory, jejich hlavním posláním je pomoc návštěvníkům s orientací v muzeu. Druhá profese má v sobě zahrnuté činnosti průvodce, lektora a muzejního pedagoga a v Arcidiecézním muzeu je tato pracovní pozice nazývána jako „lektor“. V současnosti pracují v Arcidiecézním muzeu dva lektorů a jsou zařazeni do tzv. „edukačního oddělení“. Vedoucího pracovníka edukačního oddělení vykonává jeden z uvedených dvou lektorů. Společnou práci lektorů tedy nazývám jako činnost edukačního oddělení (činnost celku). Činnost edukačního oddělení je z převážné většiny zaměřená na veřejnost a školy, ale ve svém pracovním programu má edukační oddělení činností mnohem více.

Hlavním posláním a činnostmi edukačního oddělení Arcidiecézního muzea je:

- sloužit jako pomoc v průběhu vzdělávání v muzeu a k uchopení materiálních a duchovních hodnot
- komunikovat s návštěvníky muzea
- spolupracovat se všemi stupni škol
- tvorba muzejních programů nejen pro školy, ale i pro veřejnost
- rozvoj muzea v oblasti vzdělávání
- tvorba muzejdidaktických materiálů
- plánování dočasných výstav
- tvorba a realizace komentovaných prohlídek stálé i dočasné expozice
- a vzdělávání v oblasti trendů vzdělávání a účast na konferencích

Edukační oddělení Arcidiecézního muzea vytváří v průběhu celého roku edukační programy. Realizace programů probíhá v určitých krocích, které začínají plánováním. Při plánování edukační aktivity musí lektor Arcidiecézního muzea zvážit určitá základní kritéria. Prvním kritériem je určení prostorů, ve kterých se má aktivita odehrávat. S velikostí prostorů souvisí množství návštěvníků, kteří se mohou aktivity účastnit a také je neméně důležitá akustika daného prostoru. Dále se musí lektor rozhodnout, na jaké téma z expozice či výstavy danou aktivitu zaměří, v tomto ohledu musí lektor zohlednit věk a tomu odpovídající úroveň znalostí návštěvnické skupiny. Lektor si k danému programu stanovuje určité cíle, a to cíle obecné a dílčí. Do obecných cílů řadíme celkový koncept Arcidiecézního muzea a poslání muzea. Dílčí cíle jsou už konkrétní cíle daného edukačního programu či aktivity. Mezi dílčí cíle mohou patřit znalosti, dovednosti a postoje, které chceme, aby návštěvník po absolvování programu získal. Dalším faktorem je forma programu, ve kterém zohledňujeme výše zmíněné faktory (Vizte prosím výše), jako je věk skupiny, místo konání edukačního programu a edukační cíle. Musí se určit náplň edukačního programu z pohledu, jestli se bude jednat o edukační program teoretický, praktický nebo smíšený. Edukační pracovník musí také zohlednit časové podmínky daného edukačního programu, a to nejen s ohledem na jeho trvání, ale také na dobu jeho uskutečnění. Edukační pracovník zváží materiální zázemí muzea, použití edukačních pomůcek během prohlídky (nad rámec vystavovaných exponátů) a dále dostupnost těchto pomůcek. V neposlední řadě si volí lektor edukační program tak, aby nebyl nad jeho síly a obsahově byl pro něj zvládnutelný.⁵⁷

3.2. Edukační programy v Arcidiecézním muzeu Olomouc

Níže se budu zabývat cílovými skupinami, pro které jsou programy v Arcidiecézním muzeu vytvářeny. Pro demonstraci edukačních cílů a prostředků jsem si vždy ke každé kategorii vybrala jednu z již uskutečněných aktivit. Níže tedy postupně uvedu o edukačních programech Arcidiecézního muzea pro mateřské školy, základní školy, střední školy, vysoké školy a rovněž pro veřejnost.

Edukační oddělení Arcidiecézního muzea vytváří programy pro:

---

⁵⁷ MRÁZOVÁ, Lenka a SVÁTKOVÁ, Barbora. Studijní materiál kurzu Základy muzejní pedagogiky: Aktivizující metody v muzejní pedagogice [online]. Brno: Moravské zemské muzeum, 2014 [cit. 30-03-2019]. Dostupné z: http://www.mcmp.cz/fileadmin/user_upload/vzdelavani/kzmp/F__Aktivizujici_metody_MCMP_Mrazova_Svatkova.pdf.

1. Mateřské školy

Pro děti z mateřských škol jsou vytvářeny animační programy, které se těší velké popularitě. Animaci můžeme charakterizovat jako aktivitu probíhající ve skupině lidí, která povzbuzuje jedince k činnosti, rozvíjí fantazii a povzbuzuje tvořivost.⁵⁸

Animační programy jsou v Arcidiecézním muzeu tvořeny různorodými aktivitami, které se po krátkém čase střídají. Cílem střídání aktivit v krátkém čase je udržení pozornosti dítěte. Během animačních programů jsou zakomponovány výtvarné aktivity, pohybové aktivity a také aktivity na zapojení všech smyslů dětí.

Dle Rámcově vzdělávacího programu pro mateřské školy můžeme návštěvu muzea a edukační programy v muzeu zařadit pod vzdělávací oblasti: „dítě a jeho psychika“ a „dítě a společnost“⁵⁹. V rámci těchto oblastí jsou v muzeu rozvíjeny jazykové dovednosti, vnímání a naslouchání. Muzejní edukace rozvíjí dítě a jeho psychiku například zpěvem nebo i dramatickou činností. Děti během návštěvy muzea rozvíjí jejich fantazii a lektor muzea se snaží podpořit zvědavost dětí a jejich radost z objevování něčeho nového. Zásadní je pak především rozvoj estetického vnímání a podpoření myšlenky, že umělecká díla jsou něco výjimečného a muzeum je místem unikátním. Vytváří se tak kladný vztah dítěte ke kultuře a umění.

Animační programy jsou v nabídce Arcidiecézního muzea během celého školního roku pro stálou expozici. V průběhu roku se vytváří animační program i pro krátkodobou výstavu, pokud se však jedná o téma snadno uchopitelné v rámci předškolní výchovy.

Tabulka č. 1 – Edukační program Andělský (ne)mysl

Název:	Andělský (ne)mysl.
Určeno pro:	Děti z posledních dvou ročníků předškolního vzdělávání a 1. třídu ZŠ.
Typ edukačního programu:	Animační program.
Prostor:	Interiér-prostory expozice, studio, exteriér.

⁵⁸ PODGÓRECKI, Józef. Sociální komunikace v edukaci. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 1998, s. 269.

⁵⁹ Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit. 19-03-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>

Čas:	60 minut.
Pomůcky:	Krátkodobá expozice, výtvarný materiál, edukační pomůcka – hmatový rébus.
Popis:	Animační program byl tvořen ke krátkodobé výstavě s názvem Šumění andělských křídel. Děti pomocí smyslů měly přijít na to, jak můžeme anděla vnímat. Součástí animačního programu byla výtvarná činnost – malování andělů, pohybová činnost, zpěv a hmatový rébus.
Obecné cíle:	Co je to muzeum? Co jsou to umělecká díla?
Dílčí cíle:	Zjištění, jakými smysly můžeme anděla vnímat? Můžeme ho vnímat zrakem, hmatem, sluchem?

2. Základní školy

Pro základní školy nabízí Arcidiecézní muzeum edukační programy pro první stupeň základní školy a pro druhý stupeň základní školy.

První stupeň základní školy

V nabídce programů pro první stupeň jsou v muzeu pouze animační programy, které se osvědčily víc než komentované prohlídky. Animační programy jsou koncipovány podobně jako pro mateřské školy ve smyslu častějšího střídání aktivit během animačního programu. Cílem programů už není jen seznámit děti s tím, co je muzeum nebo umělecké dílo. Do edukačního programu jsou již zahrnuty i odborné termíny. V rámci prohlídek jsou používány tzv. „muzejnědidaktické materiály“⁶⁰ Jedná se o pomocné edukační materiály,

⁶⁰ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 78.

kteřé slouží k udržení pozornosti a k ucelenému vnímání předávaných informací. Edukační oddělení Arcidiecézního muzea připravuje pro školní skupiny pracovní listy, které přizpůsobuje věku návštěvníků.

Druhý stupeň základní školy

Edukační programy jsou společně buď pro druhý stupeň základní školy a nižší ročníky střední školy, nebo pro 8. a 9. třídu druhého stupně základní školy a střední školy. Programy pro druhý stupeň základního vzdělávání jsou samozřejmě již náročnější než pro stupeň první, zejména s ohledem na používání cizích názvů, pojmů a sdělování širších souvislostí. V nabídce Arcidiecézního muzea pro druhý stupeň základní školy jsou animační programy a komentované prohlídky.

Do vzdělávací oblasti z Rámcově vzdělávacího programu pro základní školy můžeme návštěvu Arcidiecézního muzea zařadit pod vzdělávací oblasti: „Člověk a jeho svět“, „Člověk a společnost“, „Umění a kultura“ a „Doplňující vzdělávací obory“, pod které patří dramatická výchova a estetická výchova.⁶¹

Z těchto vzdělávacích oblastí v rámci návštěvy muzea a absolvování muzejních programů si žáci osvojují pojmy jako je kultura a kulturní instituce. Pod tyto oblasti spadá také předmět dějepis a výtvarná výchova, které jsou bezesporu hlavními oblastmi vzdělávání v rámci Arcidiecézního muzea.

Tabulka č. 2 – Edukační program Petrův klíč a jiné

Název:	Petrův klíč a jiné.
Určeno pro:	První stupeň ZŠ.
Typ edukačního programu:	Animační program s prvky komentované prohlídky.

---

⁶¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit. 19-03-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

Prostor:	Interiér – stálá expozice.
Čas:	90 minut.
Pomůcky:	Pracovní listy.
Popis:	Animační program byl tvořen ke stálé expozici a byl zaměřen na čtyři druhy umění z období Baroka – na řemeslo, sochy, obrazy a architekturu. Program v sobě obsahoval zážitkové prvky, dramatické a výtvarné etudy.
Obecné cíle:	Jak vypadá barokní architektura, sochy, obrazy a řemesla? Cílem bylo také představit část stálé expozice.
Dílčí cíle:	Seznámení s pojmy z církevního prostředí, orientace v prostoru muzea, seznámení se s řemesly.

3. Střední školy

Pro střední školy jsou v edukačních programech Arcidiecézního muzea opět animační programy a komentované prohlídky. Jak jsem zmínila již výše, edukační programy pro střední školy bývají v nabídce zároveň pro poslední dva ročníky druhého stupně základní školy. Jejich koncept je tedy stejný.

Tabulka č. 3 – Edukační program Sklepem, sálem, podkrovím

Název:	Sklepem, sálem, podkrovím.
--------	----------------------------

Určeno pro:	Poslední dva ročníky druhého stupně ZŠ a pro SŠ.
Typ edukačního programu:	Komentovaná prohlídka.
Prostor:	Interiér – stálá expozice.
Čas:	60-90 minut.
Pomůcky:	Pracovní list.
Popis:	Jedná se o komentovanou prohlídku k představení stálé expozice s názvem Ke chvále a slávě. Během prohlídky muzea jsou zmíněny důležité události týkající se nejen Arcidiecézního muzea Olomouc, ale také historie Olomouce a českých zemí. V rámci prohlídky žáci vyplňují pracovní list.
Obecné cíle:	Jak se vyvíjelo umění a architektura od 12. po 21. století. Upozornit na důležitost místa z pohledu historického a křesťanské tradice.
Dílčí cíle:	Dokáží se orientovat v prostoru s plánkem? Seznámení se s památkami románské, gotické a barokní kultury.

4. Vysoké školy

Vysoké školy jsou další skupinou, na kterou se Arcidiecézní muzeum zaměřuje. Edukační programy pro studenty vysokých škol spočívají přímo v interaktivní spolupráci s nimi. Jedná se především o studenty z kateder výtvarné výchovy, historie a muzejně-galerijní pedagogiky. Nejčastějšími návštěvníky Arcidiecézního muzea jsou v rámci edukačních programů pro vysoké školy studenti fakult Univerzity Palackého v Olomouci. Dále Arcidiecézní muzeum v rámci vysokoškolského studia navštěvují i studenti z jiných univerzit či vysokých

škol v České republice. V Arcidiecézním muzeu mohou studenti absolvovat i své praxe či jiné formy výuky. Studenti vysokých škol se mají možnost zúčastnit násleehových lekcí, často v muzeu vykonávají i svou školní praxi. Studenti mají také možnost vytvořit si svůj animační program pro skupinu a ten v rámci Arcidiecézního muzea zrealizovat.

5. Veřejnost

Do této skupiny spadají všechny věkové kategorie a to děti již od dvou let věku, přes starší děti, mládež, dospělé až po seniory. Též edukační programy pro veřejnost jsou vždy přizpůsobeny dané věkové skupině. Pro skupinu „veřejnost“ je charakteristické, že lidé se účastní daných aktivit dobrovolně ve svém volném čase.

Mezi edukační programy pro veřejnost je program pro děti od dvou do šesti let věku. Jedná se aktuálně například o workshop pro nejmenší, který má název „Co umění umí“. Workshop je vzdělávací aktivita, která by se dala také nazvat jako „dílna“.⁶² V Arcidiecézním muzeu edukační programy s názvem workshop označují aktivity spojené s výtvarnými činnostmi. Do této kategorie můžeme též zařadit program pro děti od šesti let věku, který má název „atelier 6+“. Oba tyto programy jsou zaměřeny na výtvarnou činnost a probíhají také v Muzeu umění Olomouc.

Pro starší děti jsou pořádány příměstské tábory, které jsou Arcidiecézním muzeem organizovány každoročně jeden týden v době letních prázdnin. „Příměstské tábory jsou skvělé pro děti, které se ještě bojí být dlouho pryč od rodičů. Rodiče tak mohou v klidu chodit do práce, a přitom mít zajištěné hlídání svých dětí. Na městských nebo příměstských táborech se vedoucí často soustřeďují na rozvoj samostatnosti dítěte, rozvoj kreativity a na týmovou práci.“⁶³

Dalšími programy pro veřejnost jsou rodinné programy, víkendové dílny a Muzejní noc. Samozřejmostí jsou komentované prohlídky pro návštěvníky tuzemské i zahraniční. Mezi důležité dny, na které jsou vytvořeny speciální programy, jsou Dny evropského dědictví a Den seniorů. Arcidiecézní muzeum nezapomíná ani na znevýhodněné návštěvníky. Muzeum spolupracuje s občanským sdružením JAN = Jdeme autistům naproti z.s. Každoročně v rámci

---

⁶² Workshop. It slovník.cz [online]. Rakousko [cit. 02-04-2019]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/workshop>

⁶³ Příměstské tábory. Táboření.cz [online]. 2011-2019 [cit. 02-04-2019]. Dostupné z: http://www.taboreni.cz/tabor/primestske_tabory/

příměstských taborů pořádaných tímto sdružením připraví jednodenní program pro návštěvníky s autismem.

Tabulka č. 4 – Edukační program Ateliérová malba zátiší + Kurz akvarelové malby pro začátečníky k výstavě Olomoucká obrazárna IV.

Název:	Ateliérová malba zátiší + Kurz akvarelové malby pro začátečníky k výstavě Olomoucká obrazárna IV.
Určeno pro:	Veřejnost.
Typ edukačního programu:	Víkendový workshop.
Prostor:	Studio Arcidiecézního muzea.
Čas:	Soboty a neděle, od 10:00 do 18:00 hod.
Pomůcky:	Výtvarný materiál.
Popis:	V rámci workshopu se návštěvník mohl dozvědět, jak se pracuje s olejovými barvami a posléze si to i vyzkoušet na svém díle, které si během workshopu vytvořil. Součástí workshopu byl i kurz malby s akvarelem.
Obecné cíle:	Základy olejomalby a malby s akvarelem.
Dílčí cíle:	Seznámení s technologiemi malby, jak správně namíchat barvy a jaké vlastnosti mají dané druhy barev.

3.3. Edukační pomůcky využívané v Arcidiecézním muzeu Olomouc

Arcidiecézní muzeum Olomouc má velmi bohatou nabídku edukačních pomůcek, kterou se snaží nadále rozšiřovat. Edukační pomůcky jsou nápaditě provedené a každá je jiná a tím zajímavá. Edukační pomůcky vznikly především pro vzdělávání a zábavu dětí, ale těší se velké oblibě i u dospělých návštěvníků (tuto skutečnost jsem zjistila v rámci výzkumu metodou dotazníku).

První edukační pomůckou je puzzle u kočáru Ferdinanda Julia Troyera

Tuto edukační pomůcku nalezneme v místnosti u kočáru Ferdinanda Julia Troyera z Troyersteinu. Jedná se o puzzle a úkolem návštěvníků je správně poskládat obrázek puzzle tak, aby nám z puzzle vyšel obrázek kočáru Julia Troyera. Účelem této pomůcky je zábavnou formou přimět děti i dospělé zaměřit se na detaily a stavbu kočáru. U dětí se při skládání rozvíjí myšlení a hrubá motorika.

Dále v Arcidiecézním muzeu nalezneme edukační pomůcky tzv. „kostky“

Edukační pomůcka „kostky“, je umístěna v obrazovém sále. Jedná se o šestnáct asi 15 cm vysokých kostek. Z kostek je možné poskládat až šest obrazů nacházející se v expozici Arcidiecézního muzea. Návštěvníci si mohou poskládat šest obrazů, nejznámějším je obraz Madony s rouškou.

V erbovním sále pak nalezneme edukační pomůcky „Skládání erbů“

Tato edukační pomůcka se skládá s krabice, gumové plochy a několika částí různých erbů a znaků. Úkolem návštěvníka je poskládat si svůj vlastní erb. Inspirovat se návštěvník může erby, které jsou umístěny na stěnách erbovního sálu v Arcidiecézním muzeu. Cílem této edukační pomůcky je zabavení dětí i dospělých. Návštěvník se má při skládání erbu zamyslet nad tím, z jakých znaků bývaly nejčastěji erby sestaveny, jaká zvířata se na erbech objevovala a z jakého důvodu.

Tajemnou edukační pomůckou je v muzeu „kukátko“

„Kukátko“ je skrytá edukační pomůcka v obrazovém sále, které si všimne jen velmi pozorný návštěvník. Tato edukační pomůcka je tak trochu skrytá účelně. Jedná se o jakési tajemství, které je tedy objeveno jen některými návštěvníky. Pod názvem „Kukátko“ se skrývají dvě kukátka umístěná na stěnách obrazárny. V prvním kukátku je k vidění

historická obrazárna. Návštěvník může vidět rozdíl mezi moderní obrazárnou Arcidiecézního muzea a touto vyobrazenou historickou obrazárnou. V druhém kukátku je historický ateliér umělce. Návštěvník si díky tomuto kukátku lépe představí, v jakém prostředí vznikaly vystavované obrazy.

Doprovodné edukační materiály

K edukačním pomůckám můžeme také zařadit doprovodné edukační materiály připravované Arcidiecézním muzeem k výstavám a k expozicím. „Jedná se o materiály obecného vzdělávacího charakteru – od katalogů k výstavám, přes publikace o historii lokality atp., až po konkrétní podklady primárně zamýšlené pro vlastní vzdělávací práci v muzeu, např. tzv. pracovní listy, a o materiály propagační – pozvánky, plakáty, letáky aj.“⁶⁴

V Arcidiecézním muzeu se pravidelně připravuje k dočasným výstavám propagační materiál v několika světových jazycích, každý měsíc se připravuje a tiskne leták s kulturním programem Arcidiecézního muzea (a také zároveň Muzea umění Olomouc) na daný měsíc. Ke stálé expozici je možné si zakoupit knižního průvodce, který je k dostání také v braillově písmu. K doprovodným edukačním materiálům můžeme v rámci Arcidiecézního muzea zařadit také popisky u jednotlivých exponátů a také edukační cedule, které nalezneme na jednotlivých místech v rámci celého muzea. Popisky u exponátů mají stručný (základní) obsah. Edukační cedule poskytují návštěvníkovi informace týkající se celého areálu Arcidiecézního muzea, a dále mapy a historická fakta. Edukační cedule dávají návštěvníkovi souvislosti a uvedou ho lépe do kontextu.

Oblíbené jsou také pracovní listy, které edukační oddělení Arcidiecézního muzea připravuje jako doprovodný materiál k edukačním programům. Již výše zmínění autoři Jagošová, Jůva a Mrázová ve své publikaci uvádí hned několik pozitivních funkcí edukační pomůcky - pracovních listů; konkrétně uvádí funkce poznávací, systemizační, upevňovací, kontrolní, motivační, sebevzdělávací, koordinační a orientační.⁶⁵

---

⁶⁴ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 248.

⁶⁵ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 249.

3.4. Aktivní a kontextuální zóny v Arcidiecézním muzeu Olomouc

Z výše uvedeného vyplývá, že vzdělávání v Arcidiecézním muzeu může probíhat dvěma způsoby. Jeden ze způsobů je, že návštěvníka vzdělává lektor v rámci již výše zmíněných edukačních programů. Druhou možností je individuální vzdělávání návštěvníka. Na individuálního návštěvníka se zaměřují aktivní a kontextuální zóny v Arcidiecézním muzeu.

Aktivní zónu charakterizuje vedoucí edukačního oddělení pan doktor Šobáň takto: „S předem daným záměrem připravená místa, ve kterých návštěvník bez přítomnosti muzejního pedagoga aktivně či mentálně reaguje na výtvarné dílo, skupinu děl či téma spojené s celou výstavou nebo expozicí.“⁶⁶ Jedná se o prostor, který je v Arcidiecézním muzeu umístěn v těsné blízkosti sbírky nebo výstavy, se kterou je propojen. V aktivní zóně jsou použity metody objektového učení, objevování a experimentování. Daná zóna se připravuje na principech prekonceptů. Prostředky použité v aktivní zóně bývají různé didaktické exponáty, výtvarný materiál či digitální technika. Cílem aktivní zóny je aktivizace návštěvníků, jejich participativní přístup a v neposlední řadě propojení návštěvníka s uměleckým dílem, sbírkou nebo výstavou.⁶⁷ V rámci Arcidiecézního muzea bylo aktivních zón vytvořeno již několik, zatím vždy jen ke krátkodobé výstavě. Jednou z proběhlých výstav s aktivní zónou byla výstava s názvem Šumění andělských křídel. Aktivní zóna byla zaměřena na tvorbu anděla z odpadních materiálů. Návštěvník měl k dispozici stůl plný nejrůznějšího odpadního materiálu a bylo na návštěvníkově fantazii, jak anděla zpracuje. Aktivita byla návštěvníky činěna v oddělené místnosti bez lektora. Hlavním cílem bylo upozornění na skutečnost, že anděl nemusí mít pouze tradiční podobu. Vedlejším cílem bylo poukázat na to, že i použitý materiál se dá znovu využít.⁶⁸

„Kontextuální zóna je (většinou) přímou součástí výstavního prostoru, ve kterém je v novém kontextu akcentován a rozvíjen edukační potenciál výstavy. Má podobu konvenující s podobou výstavy, nicméně využívá jiné muzejní exponáty či umělecká díla k dalšímu uchopení a rozvíjení tématu.“⁶⁹ Prvky kontextuální zóny jsou uzpůsobeny tak,

⁶⁶ Informace poskytl Mgr. Marek ŠOBÁŇ, Ph.D., vedoucí edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019

⁶⁷ Informace poskytl Mgr. Marek ŠOBÁŇ, Ph.D., vedoucí edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019

⁶⁸ Informace poskytl Mgr. Hana LAMATOVÁ, lektorka edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019

⁶⁹ Informace poskytl Mgr. Marek ŠOBÁŇ, Ph.D., vedoucí edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019

aby nenarušovaly doplňovanou výstavu, pro kterou jsou vytvořeny. Jejich účelem je výstavu jen nenápadně doplňovat. Cílem této zóny je propojení souvislostí. Kontextuální zóna zjednodušeně vede k zamyšlení.

3.5. Stálá expozice Arcidiecézního muzea Olomouc a jeho edukační potenciál

V rámci stálé expozice s názvem Ke slávě a chvále v Arcidiecézním muzeu máme možnost vidět vývoj umění od 12. století do 19. století. Prohlídka Arcidiecézního muzea začíná místností s názvem Kočárovna, v níž je umístěn Kočár biskupa Ferdinanda Julia Troyera z Troyersteinu. Na tomto exponátu můžeme návštěvníka v rámci edukace upozornit na malbu z 18. století, která vychází z antické mytologie a vyobrazuje božstva, a na dobový materiál, který byl použit při tvorbě kočáru. Dále lze na tomto exponátu edukovat historická řemesla a současné restaurátorské řemeslo.

Přes kočárovnu se dostaneme do klenotnice, ve které se nachází cenná uměleckořemeslná díla z drahých kovů ze sbírek olomouckých arcibiskupství. Jedná se o nejrůznější církevní předměty, tj. kalichy, relikviáře, ciboria a monstrance. Klenotnice nám nabízí velké množství edukačních hledisek. Můžeme se zaměřit na samotný drahý materiál, ze kterého jsou předměty vyrobeny, na profese, které tvořily tyto církevní předměty, na historii, která původ těchto předmětů provázela nebo na společenské postavení, ve kterém arcibiskupové v dobách vzniku církevních předmětů byli. Dalšími edukačními hledisky jsou objasnění církevních pojmů a využití předmětů v praxi.

Archeologická část nacházející se pod kočárovnou nám nastiňuje významnost svatováclavského návrší. Mezi exponáty jsou archeologické nálezy z doby eneolitu až po středověk. Na těchto předmětech můžeme vidět užité dobové techniky. Nalezneme tu stavební pozůstatky z 12. století a dochovalé zlomky stavebních článků s bohatou ornamentální výzdobou. V tomto prostoru můžeme edukovat historii Olomouce a osobnost Jindřicha Zdíka. Dále také románské a raně gotické umění.

Dalším důležitým bodem je místnost s vystavovanými madonami. Zde se můžeme pozastavit nad samotným názvem (termínem) „madona“ a prohlédnout si, jak se vyvíjela tvorba madon. Madony znázorňují církevní umění vrcholné a pozdní gotiky. Prohlídka madon v Arcidiecézním muzeu aktivuje úvahy návštěvníků nad důvody tvorby madon a účelem jejich tvorby. Návštěvníci se v rámci jejich edukace mohou také zaměřit na to, jaké barvy na sobě madony mají a na význam této barevnosti vystavených madon.

Dále se už dostáváme do obrazárny. K vidění jsou tu umělecká díla italského, nizozemského a středoevropského původu. Jedná se především o barokní umění ze 17. století, ale nalezneme zde i starší umělecká díla. Tato místnost má především výtvarně zaměřený edukační potenciál. Je možné zde vidět užité výtvarné umění, postupy a techniky. Jednotlivá díla je možné rozebrat pomocí literární etudy formou asociačního psaní. Pomocí výtvarné etudy lze demonstrovat, jak vzniká umělecké dílo a dále je možno se edukovat ikonografií obrazů, seznámením se s legendou každého obrazu a pochopením toho, co umělec ztvárnil.

Další z částí Arcidiecézního muzea je erbovní sál. V erbovním sále muzea můžeme vysvětlit, k jakému účelu erby sloužily, z kterých ornamentů a znaků se nejčastěji erby skládaly a z jakého důvodu. V rámci stálé expozice se lze též vzdělávat v oblasti historie, kultury, výtvarného umění a především jsou zde návštěvníkovi předávány kořeny křesťanské kultury.

3.6. Arcidiecézní muzeum Olomouc a trendy v muzejní edukaci

Současným trendem muzeí je větší propojení muzea a virtuálního světa pomocí internetu. Díky internetu je možné oslovit dospělé i děti. Vytvářejí se virtuální prohlídky muzeí. Muzea prezentují své sbírky na internetu a uživatel internetu má jednoduchý přístup k informacím. Muzeum tím zvyšuje svou vzdělávací funkci. „Cílem virtuálních aktivit muzeí bývá nejen snaha o tvorbu přitažlivějších forem jejich vnější prezentace, ale především předpoklad, že vyšší zastoupení mladých uživatelů internetu se současně odrazí v nárůstu návštěvníků muzeí.“⁷⁰ Již výše zmíněný vysokoškolský pedagog a muzeolog Vladimír Jůva také upozorňuje na současnou atraktivitu interaktivních prvků, které poskytují především dětem a mládeži snadnější učení.⁷¹ Interaktivitu muzea můžeme podle Jagošové, Jůvy a Mrázové pozorovat ve dvou oblastech.

- 1) První oblastí je „začleňování interaktivních prvků do prostředí instituce i mimo ni.“⁷² Tyto prvky jsou tvořeny převážně technologiemi.

---

⁷⁰ JŮVA, Vladimír. Virtuální muzeum a nové možnosti vzdělávání. *Pedagogická orientace* [online]. 2008, roč. 18, č. 4, s. 2–18 [cit. 18-03-2019]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1152>

⁷¹ JŮVA, Vladimír. Virtuální muzeum a nové možnosti vzdělávání. *Pedagogická orientace* [online]. 2008, roč. 18, č. 4, s. 2–18 [cit. 18-03-2019]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1152>

⁷² JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 77.

- 2) Druhou oblastí, kterou uvádí Jagošová, Jůva a Mrázová je tzv. „sociální dimenze muzea.“⁷³ V této oblasti tito autoři uvádí důležitou roli komunikace mezi edukačním pracovníkem a návštěvníkem muzea.

3.6.1 Využití technologií v Arcidiecézním muzeu Olomouc

Do této oblasti interaktivních prvků můžeme v Arcidiecézním muzeu zařadit mobilní aplikaci Sen biskupa Karla. Tato aplikace spadá do edukačních pomůcek nabízených v rámci prohlídky stálé expozice Arcidiecézního muzea.

Aplikace Sen biskupa Karla

V rámci projektu podpořeného Ministerstvem kultury České republiky s názvem „Za chrám, město a vlast. Olomoucký biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcornu uprostřed barokní Evropy“, byla vytvořena pro Arcidiecézní muzeum v Olomouci (a také pro Arcidiecézní muzeum v Kroměříži) výuková aplikace v tabletu. Olomoucká aplikace má název Sen biskupa Karla. Hlavní postavou je animovaný biskup Karel, který má znázorňovat olomouckého biskupa žijícího v 17. století, Karla II. z Lichtenštejska-Kastelkornu. Koncept snu byl vytvořen z důvodu možnosti cestování v čase, příběh se odehrává v současnosti i v minulosti. V aplikaci se podíváme například na historickou Olomouc. Aplikace je primárně určena pro rodiny s dětmi a sekundárně pro žáky škol či dospělé návštěvníky. V průběhu prohlídky návštěvník plní na tabletu hravé úkoly. Úkoly jsou koncipované tak, aby se návštěvník soustředil na vystavovaný exponát, a v edukační aplikaci jsou obsaženy podstatné informace o vystavovaných exponátech. Hlavním posláním aplikace je rozvíjet komunikaci mezi návštěvníky u jednotlivých exponátů, proto aplikace obsahuje pouze hudbu (a nikoli mluvené slovo). Biskup Karel má sloužit jako průvodce diskuzí.

---

⁷³ JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 77.

4. Výzkumné šetření

Tato praktická část bakalářské práce navazuje na teoretickou část, která poskytuje ucelený pohled na problematiku edukačního potenciálu Arcidiecézního muzea. Z teoretické části vyplývá, že Arcidiecézní muzeum edukačně působí za pomoci lektora případně jiného edukačního pracovníka nebo bez něj. Dotazník byl zaměřen na edukační působení bez zásahu lektora. Výzkumný vzorek tvořili návštěvníci z řad veřejnosti. Pro výzkumné šetření byla zvolena metoda empirického výzkumu formou dotazníků. Autorka této práce na její žádost dostala od vedení Arcidiecézního muzea svolení realizovat dotazníkové šetření přímo v budově Arcidiecézního muzea. Dotazníkové šetření probíhalo v místě závěrečné části prohlídky stálé expozice muzea. Při této výzkumné metodě bylo třeba poskytnout respondentům potřebné psací materiály a také případné dodatečné informace, autorka práce tedy byla po celou dobu v muzeu přítomna.

Cílem dotazníkového výzkumu bylo určit míru edukačního působení Arcidiecézního muzea na návštěvníka bez zásahu lektora. Dalším z hlavních cílů bylo zjistit, zda si návštěvník zapamatuje více informací po použití edukační pomůcky (klasické nebo interaktivní) umístěné v Arcidiecézním muzeu nebo i bez použití za pomoci jen doprovodných edukačních materiálů. Dílčím cílem bylo výzkumnou metodou zjistit, zda jsou návštěvníci dostatečně informováni o nabízených edukačních programech. V neposlední řadě bylo zkoumáno, o které edukační programy mají v Arcidiecézním muzeu návštěvníci největší zájem.

Dotazník tvořilo 20 otázek a byl realizován písemnou (a anonymní) formou. Dotazník obsahoval uzavřené i otevřené otázky. V úvodní části dotazníku byli respondenti seznámeni s účelem dotazníku. První tři otázky se zaměřovaly přímo na osobu respondenta. První otázkou autorka bakalářské práce zjišťovala pohlaví respondenta. Dotazník vyplnilo přibližně 31 žen a 17 mužů. Druhá otázka se zaměřovala na věkovou kategorii respondenta. Na výběr byly tři možnosti, a to věková kategorie 15-18let, 18-26 let a nad 26 let věku. Na uvedené otázky navazovala otázka, zda se jednalo o návštěvníky s dětmi nebo bez dětí. Z výzkumu bylo zjištěno, že se jednalo především o dospělé návštěvníky. Druhou nejpočetnější skupinou byly rodiny s dětmi, a dále mládež (15-18 let). Nejméně početnou skupinou byli mladí dospělí (18-26 let). Do výzkumného šetření se zapojilo celkem 48 respondentů různých věkových kategorií. Další část otázek byla zaměřena již na cíl práce, tj. zjištění, zda jsou návštěvníci dostatečně informováni o nabízených edukačních programech. Pouze 6 návštěvníků ze 48

vědělo, které edukační programy Arcidiecézní muzeum nabízí. Cílem dotazníku bylo rovněž objasnění, které edukační programy by návštěvníky zajímaly, když největší zájem projevilo 31 z 48 návštěvníků o komentované prohlídky areálu Arcidiecézního muzea a také nejbližších památek v okolí a většina dotázaných rovněž uvedla konkrétně katedrálu svatého Václava. Další dva nejžádanější edukační programy jsou workshopy pro dospělé a muzejní noc. V dotazníku byly i doplňující otázky, když autorku práce mimo hlavních cílů zajímala rovněž zkušenost návštěvníků s návštěvou Arcidiecézního muzea v rámci jejich studií (na základní škole, střední škole, gymnáziu nebo vysoké škole) a dále představa každého návštěvníka o zařazení edukace v muzeu do konkrétního předmětu v rámci jejich vzdělávání (takové zjištění však již bylo nad rámec cílů této bakalářské práce, a proto bude sloužit pro budoucí školní či praktické aktivity autorky). Dokonce nikdo z dotázaných neměl nikdy dříve zkušenost s návštěvou Arcidiecézního muzea v rámci školy. Předměty byly uváděny většinou dějepis a výtvarná výchova. Dalších 11 otázek bylo zaměřeno na výzkum, zda si více informací návštěvníci zapamatovali s edukační pomůckou nebo bez ní. **Výzkum potvrdil, že za použití edukační pomůcky je vždy množství zapamatovaných informací vyšší než bez pomůcky, ale edukační pomůcku využila celkem pouze cca třetina návštěvníků.** Dobrým zjištěním bylo, že edukační pomůcky jsou využívány i dospělými, a to i těmi, kteří Arcidiecézní muzeum navštívili bez dětí. Návštěvníci byly i obecně tázány k účelu jejich návštěvy Arcidiecézního muzea, když většina odpovědí byla za relaxací a poznáváním něčeho nového a vzdělávání uváděno spíše nebylo. Dospěla jsem tak k závěru, že edukace v muzeu bezesporu probíhá u každého návštěvníka, i když většinou edukce není primárním cílem návštěvníků.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřila na Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho edukační potenciál. Přes takto úzce vymezené téma je zřejmé, že tato bakalářská práce může být využita i pro další muzea a edukaci v nich obecně.

Hned v úvodu bakalářské práce jsem si stanovila její dva hlavní cíle a z nich vycházející další cíl. Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjištění, zda návštěvníci Arcidiecézního muzea mají vytvořeny podmínky pro jejich edukaci, dalším hlavním cílem bylo zjištění, v jaké míře jsou podmínky k edukaci návštěvníků využívány, a třetím cílem bylo zjištění, jak je tedy edukační potenciál Arcidiecézního muzea naplněn.

Na základě skutečností uvedených ve všech čtyř částech mé bakalářské práce a zejména pak v částech třetí a čtvrté jsem zjistila, že **návštěvníci Arcidiecézního muzea mají vytvořeny podmínky pro edukaci velmi dobré**. V Arcidiecézním muzeu jsou edukačním oddělením organizovány vhodné edukační programy, a k nim jsou k dispozici potřebné edukační pomůcky, expozice a k edukaci jsou zastoupeny i moderní trendy. První cíl mé práce je dle mého názoru splněn. Výše uvedené mi současně napomohlo splnit druhý hlavní cíl mé práce, protože jsem zjistila, že **návštěvníci podmínky pro edukaci příliš nevyužívají**. Návštěvníci bohužel nemají povědomí o konkrétních edukačních programech, a přestože je s využitím edukačních pomůcek množství zapamatovaných informací vyšší, většina návštěvníků je nevyužívá. Rovněž jsem zjistila, že edukace ani není primárním cílem návštěvníků muzea. Současně jsem si v bakalářské práci (zejména studiem názorů citovaných odborníků z praxe) potvrdila obecný význam muzea pro edukaci a s ohledem na další zjištění tedy mohu naplnit i třetí cíl mé práce, když konstatuji, že **edukační potenciál Arcidiecézního muzea v Olomouci je významný a aktuálně je naplněn jen z části**.

Kromě naplnění cílů považuji za dobré i shrnutí pojmů a vývoje v prvních dvou částech práce, když u každé práce je třeba nejprve do problematiky uvést a až následně se věnovat zvoleným nosným tématům. Rovněž jsou se tím sama obohatila o mnohá terminologická i historická zjištění a pevně věřím, že čtenáři této práce v ní též naleznou svá zjištění.

Jsem rovněž ráda, že jsem (snad) mohla touto prací alespoň trochu přispět do muzeologie coby vědní disciplíny, když publikací s tímto zaměřením příliš není, přitom edukační potenciál muzea vidím (i do budoucna) jako značný.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Edukační program Andělský (ne)mysl

Tabulka č. 2 - Edukační program Petrův klíč a jiné

Tabulka č. 3 - Edukační program Sklepem, sálem, podkrovím

Tabulka č. 4 - Edukační program Ateliérová malba zátíší + Kurz akvarelové malby pro začátečníky k výstavě Olomoucká obrazárna IV.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

TIŠTĚNÉ ZDROJE

1. DOHNAL, Vít. Tři nejstarší olomoucké kostely: Olomoucký hrad v raném středověku (III). 1. vyd. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 2006. 64 s. Archeologické památky střední Moravy; sv. 10. ISBN 80-86989-02-X.
2. DOLÁK, Jan, ed. Muzeologie na začátku 3. tisíciletí = Museology at the Beginning of the 3rd Millennium: sborník z mezinárodního semináře Teorie a praxe 2008. 1. vyd. V Brně: Technické muzeum, 2009. 229 s. ISBN 978-80-86413-61-7.
3. JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. 1. vyd. Brno: Paido, 2010. 298 s. Kultura a edukace; sv. 1. ISBN 978-80-7315-207-9.
4. JAKUBEC, Ondřej a BISTRŮCKÝ, Jan. Arcidiecézní muzeum na Olomouckém hradě: příspěvky z mezinárodní konference = The Archdiocesan Museum at Olomouc Castle: proceedings from the international conference: [Olomouc, 20.-22. listopadu 2007]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2010. 367 s. ISBN 978-80-87149-11-9.
5. JAKUBEC, Ondřej a ZATLOUKAL, Pavel. Arcidiecézní muzeum Olomouc. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009. 135 s. ISBN 978-80-87149-21-8.
6. KOMENSKÝ, Jan Amos et al. Vybrané spisy Jana Amose Komenského. Sv. 4, výbor z Obecné porady o nápravě věci lidských a z Věcného pansofického slovníku. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. 559, [1] s. Vybrané spisy J.A. Komenského.
7. MALACH, Josef. Pedagogika jako obecná teorie edukace. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2007. 132 s. ISBN 978-80-7368-291-0.
8. Muzealizace v soudobé společnosti a poslání muzeologie: sborník ze sympozia s mezinárodní účastí pořádaného při příležitosti životního jubilea tvůrce brněnské muzeologické školy Zbyňka Z. Stránského: sborník příspěvků ze sympozia - Technické muzeum v Brně, 8.-10. listopadu 2006. Vyd. 1. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2008. 225 s. ISBN 978-80-86611-28-0.
9. NEŠPOR, Václav. Dějiny města Olomouce. Vyd. 2., Ve Votobii první. V Olomouci: Votobia, 1998. 347 s., 87 s. obr. příl. Region. ISBN 80-7198-343-8

10. PERŮTKA, Marek, ed. a ELBELOVÁ, Gabriela. Arcidiecézní muzeum Olomouc: průvodce. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2006. 143 s. ISBN 80-85227-83-5
11. PODGÓRECKI, Józef. Sociální komunikace v edukaci. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 1998. 322 s. ISBN 80-86122-20-4.
12. PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-290-4.
13. STRÁNSKÁ, Edita a STRÁNSKÝ, Zbyněk. Základy štúdia muzeológie. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, 2000. 130 s. ISBN 80-8055-455-2.
14. STRÁNSKÝ, Zbyněk. Archeologie a muzeologie. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. 315 s. ISBN 80-210-3861-6.
15. STRÁNSKÝ, Zbyněk. Úvod do studia muzeologie. 2. aktualiz. a podstatně rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 169 s. ISBN 80-210-1272-2.
16. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Edukační potenciál muzea. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 394 s. Monografie. ISBN 978-80-244-3034-8.
17. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní edukace. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 140 s. Monografie. ISBN 978-80-244-3003-4.
18. ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní expozice jako edukační médium. 1. díl, Přístupy k tvorbě expozic a jejich inovace. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 361 stran. Monografie. ISBN 978-80-244-4302-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. JŮVA, Vladimír. Virtuální muzeum a nové možnosti vzdělávání. Pedagogická orientace [online]. 2008, roč. 18, č. 4, s. 2–18 [cit. 18-3-2019]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1152>
2. MRÁZOVÁ, Lenka a SVÁTKOVÁ, Barbora. Studijní materiál kurzu Základy muzejní pedagogiky: Aktivizující metody v muzejní pedagogice [online]. Brno: Moravské zemské muzeum, 2014 [cit. 30-03-2019]. Dostupné z: http://www.mcmp.cz/fileadmin/user_upload/vzdelavani/kzmp/F_Aktivizujici_metody_MCMP_Mrazova_Svatkova.pdf.

3. Muzejní edukátor. Národní soustava povolání [online]. 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 01-04-2019]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/muzejni-edukator>
4. MUZEUM: Muzejní a vlastivědná práce [online]. 2009, roč. 47, č. 2, [cit. 10-02-2019] Dostupné z: http://www.emuzeum.cz/admin/files/muzeum_2_2009_finale.pdf
5. Neformální vzdělávání, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. 2013. [cit. 26-03-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>
6. Příměstské tábory. Táboření.cz [online]. 2011-2019 [cit. 02-04-2019]. Dostupné z: http://www.taboreni.cz/tabor/primestske_tabory/
7. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit. 19-03-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>
8. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>
9. ZATLOUKAL, Pavel. Muzeum umění Olomouc [online]. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: http://www.muo.cz/dzko/2008/pavel_zatloukal.html
10. ZPRÁVY PAMÁTKOVÉ PÉČE: Obnovy památek [online]. Praha 1: Národní památkový ústav, 2007, roč. 67, č. 2, [cit. 18-02-2019]. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/download/1184584126/zpp0703185195.pdf>
11. Workshop. It slovník.cz [online]. Rakousko [cit. 02-04-2019]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/workshop>

OSTATNÍ ZDROJE

1. Informace poskytl Mgr. Marek ŠOBÁŇ, Ph.D., vedoucí edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019
2. Informace poskytla Mgr. Hana LAMATOVÁ, lektorka edukačního oddělení AMO. Olomouc 5. 4. 2019
3. Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník k výzkumu

Dotazník

pro účely vytvoření bakalářské práce na téma:
Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho edukační potenciál
Olomouc 2019

Dobrý den, vážený návštěvníku Arcidiecézního muzea v Olomouci,
v rámci tvorby bakalářské práce si Vás dovoluji poprosit o vyplnění krátkého dotazníku.
Dotazník je zcela anonymní. (Pozn. AMO je zkratka Arcidiecézního muzea Olomouc.)

1) Jsem?

- žena
 muž

2) Je mi?

- 15 – 18 let
 18 – 26 let
 nad 26 let

3) Do muzea jsem dnes přišel/a:

- s dětmi (děti do 15let)
 bez dětí

4) Víte, jaké edukační programy nabízí AMO?

- ANO
 NE

5) Účastnil/a jste se někdy nějakého edukačního programu pořádaného AMO?

- ANO
 NE

6) Které z uvedených programů pořádaných AMO by Vás nejvíce zajímaly? (Můžete označit více odpovědí)

- Komentovaná prohlídka stálé expozice muzea
 Komentovaná prohlídka stálé expozice muzea doplněná o tvořivou činnost z oblasti výtvarné výchovy
 Komentovaná prohlídka stálé expozice muzea doplněná o tvořivou činnost z oblasti dramatické výchovy
 Komentovaná prohlídka areálu AMO a také nejbližších památek v okolí (např. katedrála sv. Václava)
 Animační programy pro děti 2-6 let
 Animační programy pro děti 7-15 let
 Workshopy pro dospělé
 Muzejní noc

Příměstské tábory

7) Měl/a jste během Vašeho vzdělávání (ZŠ, SŠ, gymnázium,VŠ) možnost účastnit se edukačního programu v AMO?

ANO

NE

8) Pod jaký školní předmět byste návštěvu muzea zařadil/a?

.....

9) Co konkrétně Vás nejvíce zaujalo při prohlídce muzea? Co jste si nejvíce zapamatoval/a?

.....

.....

10) Víte co znamenají „edukační pomůcky“?

ANO

NE

11) Četl/a jste alespoň u poloviny exponátů popisky?

ANO

NE

12) Poskládal/a jste si kostky v obrazovém sále?

ANO

NE

13) Pokud je Vaše předchozí odpověď „ANO“, jaký obraz jste měl/a možnost poskládat? Napište prosím jeho název.

.....

14) Všiml/a jste si „kukátek“ v obrazovém sále?

ANO

NE

15) Pokud je Vaše předchozí odpověď „ANO“ co jste v „kukátku“ mohl/a vidět?

.....

16) Poskládal/la jste si puzzle u kočáru biskupa Ferdinanda Julia Troyera z Troyersteinu

ANO

NE

17) Vyžil/la jste během prohlídky tablet?

ANO

NE

18) Pamatujete si, z jakého století byli přibližně vystavované madony?

.....

19) Kočár biskupa Ferdinanda Julia Troyera z Troyersteinu má na sobě dvě základní barvy, nepočítáme-li pestrobarevné malby na kabinách kočáru, jaké dvě barvy to jsou?

zlatá - černá

zlatá - hnědá

zlatá – červená

20) Za jakým účelem jste dnes navštívil/la AMO? (Můžete označit i více odpovědí.)

relaxace

vzdělávání

za poznáním něčeho nového

Děkuji za Váš čas

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iveta Ludmová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho edukační potenciál
Název v angličtině:	Olomouc Archdiocesan Museum and Its Educational Potential
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce „Arcidiecézní muzeum Olomouc a jeho edukační potenciál“ se zabývá problematikou edukačních programů a s tím spojeným edukačním potenciálem muzea. Bakalářská práce se konkrétně zabývá vzděláváním v Arcidiecézním muzeu v Olomouci, a to pedagogice dětí předškolního vzdělávání, žáků na druhém stupni základních škol, žáků středních škol, vysokoškolských studentů i dalších návštěvníků. V teoretické části věnuje práce pozornost především muzeologii coby vědní disciplíně a edukaci v muzeu, v praktické části edukačním působením Arcidiecézního muzea v Olomouci s využitím edukačních pomůcek. Hlavní cíle práce se zabývají vytvořením podmínek pro edukaci, míře využívání těchto podmínek a edukačním potenciálem Arcidiecézního muzea.</p>
Klíčová slova:	Muzeum, muzeologie, muzejní pedagogika, edukace v muzeu, expozice, Arcidiecézní muzeum Olomouc
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis entitled “The Archdiocesan Museum of Olomouc and Its Educational Potential” deals with the issue of educational programmes and the related educational potential of the Museum. Specifically, the bachelor thesis discusses education in the Archdiocesan Museum of

	<p>Olomouc in terms of educating preschool children, upper primary school pupils, secondary school pupils, university students and other visitors. The theoretical part focuses on museology as a scientific discipline and education in museums. The practical part describes the educational activities of the Archdiocesan Museum of Olomouc with the use of teaching aids. The main objectives of the work comprise creating conditions for education, the level of application of these conditions and the educational potential of the Archdiocesan Museum.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Museum, museology, museum pedagogy, museum education, exposition, Olomouc Archdiocesan Museum
Přílohy vázané v práci:	Dotazník k výzkumu
Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Český jazyk